

Analiza samozatrudnienia wśród absolwentów polskich uczelni z roku 2014

Marek Rocki

Jedną z charakterystyk absolwentów polskich uczelni rocznika 2014 zawartych w raportach „Ekonomiczne aspekty losów absolwentów” (dalej ELA) jest informacja o osobach samozatrudnionych (www.absolwenci.nauka.gov.pl, dane z kwietnia 2017 r.). Informacja taka pojawia się we wspomnianych raportach w kontekście braku możliwości określenia wynagrodzeń tych osób, ze względu na brak związku pomiędzy odprowadzanymi przez te osoby składkami a ich zarobkami. Jednak informacja o tym, jaka część absolwentów danego kierunku wybrała samozatrudnienie zamiast poszukiwać pracodawcy, może dać podstawy do analizy oferty dydaktycznej polskich uczelni w kontekście potrzeb rynku pracy. Interesujące jest także wskazanie kierunków studiów, których absolwenci nie podejmują w ogóle samozatrudnienia. Istnieją też inne metody pomiaru jakości studiów, m.in. związane z szeroko rozumianą i dyskusyjną problematyką akredytacji *ex post* (por. np.: Błażejowski, 2007; Wnuk-Lipińska, Wójcicka, 1995).

Celem zawartych w niniejszym artykule analiz jest – na podstawie danych dotyczących osób, które uzyskały dyplom w 2014 r. – wskazanie tych kierunków studiów, których absolwenci w istotnej części decydują się na samozatrudnienie, oraz tych, których absolwenci nie podejmują samozatrudnienia. Analizy takie z jednej strony mogą potwierdzić intuicyjne hipotezy dotyczące tego, jakie kierunki studiów sprzyjają podejmowaniu własnej działalności gospodarczej, a z drugiej strony pozwolą zidentyfikować kierunki studiów nieprzygotowujące do podjęcia takiego wyzwania.

Wyniki zostaną przedstawione z uwzględnieniem podziału na poziomy studiów oraz sektory własności: odrębnie dla uczelni publicznych i odrębnie dla niepublicznych.

Formalnie jako główne powody samozatrudnienia wymienia się przykładowo (rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/8 z dnia 5 stycznia 2016 r.): brak możliwości znalezienia pracy jako pracownik, zwrócenie się przez byłego (lub potencjalnego) pracodawcę

o podjęcie pracy na własny rachunek, zwyczajowość takiej praktyki w dziedzinie, z którą związane jest posiadane wykształcenie, kontynuację działalności przedsiębiorstwa rodzinnego czy fakt, że „nadarzyła się odpowiednia okazja”.

Jednak przedstawione dalej wyniki analiz zdają się wskazywać na to, że w większości absolwenci uczelni podejmują samozatrudnienie dlatego, że jest to „zwyczajowa praktyka” w ich dziedzinie, a tylko częściowo ze względu na to, że są przedsiębiorczy, a ukończone studia sprzyjają podjęciu własnej działalności gospodarczej. Warto tu dodać, że od 1 stycznia 2017 r. definicja działalności gospodarczej nie obejmuje osób, które spełniają jednocześnie następujące trzy warunki:

1. pracują pod kierownictwem, w miejscu i czasie określonym przez zlecającego pracę,
2. nie ponoszą ryzyka gospodarczego związanego z wykonywaną działalnością,
3. wykonują zadania na zlecenie podmiotu, który ponosi odpowiedzialność wobec osób trzecich za rezultat tych działań oraz ich wykonywanie.

Podstawę analiz prezentowanych w niniejszym opracowaniu stanowią informacje o 5335 kierunkach studiów (przez „kierunek studiów” rozumiemy tu – zgodnie z klasyfikacją przyjętą w ELA – określoną grupę osób, które ukończyły studia na danym kierunku studiów prowadzonym przez pewną jednostkę organizacyjną w danej uczelni w roku 2014). Dane z kwietnia 2017 roku obejmują 339 542 osoby, które uzyskały dyplom ukończenia studiów w 2014 roku. Badany okres obejmuje czas od uzyskania dyplomu do 30 września 2015 roku.

Źródłem danych wykorzystanych w analizach jest „Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych” (ELA). Głównym źródłem informacji systemowych są dane administracyjne pochodzące z systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹ oraz systemu POL-on. Ze

¹ W nielicznych przypadkach dane ELA wskazują, że uczelnie nie przekazały w terminie w systemie POLON informacji o wszystkich absolwentach rocznika 2014. W szczególności Uniwersytet Łódzki nie przekazał w terminie danych umożliwiających ujęcie go w wynikach pierwszej edycji badań ekonomicznych losów absolwentów. Dane dotyczące tej uczelni zostały opublikowane w momencie ogłoszenia wyników kolejnej edycji monitoringu, w połowie maja 2017 r.

względu na egzogeniczny wobec uczelni charakter danych wnioski wyciągane z analiz mogą być interpretowane inaczej niż jest to możliwe w przypadku badań ankietowych przeprowadzanych przez uczelnie lub inne instytucje.

Należy dodać, że raporty sporządzane w systemie ELA zawierają informacje o czasie poszukiwania pracy, wynagrodzeniach itd., ale nie dotyczy to osób, które wybrały samozatrudnienie. Oznacza to, że w przypadku takich osób dane ZUS nie dają podstaw do wnioskowania o tym, czy samozatrudnienie podjęły one jeszcze w czasie studiów, czy dopiero po ich ukończeniu (inaczej mówiąc: nie wiadomo, czy jest to pierwsza praca tych absolwentów).

Podmiotem analiz omawianych w artykule są grupy absolwentów poszczególnych kierunków studiów prowadzonych przez dany wydział na danej uczelni. W dalszej części tekstu takie grupy określane będą nazwą kierunku z podaniem nazwy uczelni² i określane jako „kierunek” lub „jednostka”.

Z zasad przyjętych w ELA (związanych z ochroną danych osobowych) wynika dodatkowe ograniczenie: baza danych nie zawiera informacji o kierunkach, które ukończyło mniej niż 10 absolwentów.

Wśród analizowanych absolwentów jest 17 276 osób, które ukończyły studia jednolite magisterskie w 142 jednostkach organizacyjnych uczelni (5,09 proc. analizowanych absolwentów), 136 760 osób, które ukończyły studia II stopnia w 2480 jednostkach (odpowiednio 40,28 proc.) i 185 506 osób, które ukończyły studia I stopnia w 2713 jednostkach (54,63 proc.).

Według rejestrów ZUS tylko 37,15 proc. absolwentów jest z jednostek, których absolwenci byli zarejestrowani w mniej niż 75 proc. Oznacza to, że większość absolwentów rocznika 2014 jest objęta analizami, co pozwala na formułowanie wniosków dotyczących wszystkich jednostek.

Warto odnotować, że wśród wszystkich absolwentów rocznika 2014:

- 259 770 (73,86 proc. ogółu) osób to studenci uczelni publicznych, których jednostki stanowiły 75,05 proc. liczby jednostek organizacyjnych,
- w uczelniach publicznych 102 924 (z 2053 jednostek) osoby to absolwenci studiów II stopnia, 134 153 osoby (z 1840 jednostek) to absolwenci studiów I stopnia, a 13 693 osoby to absolwenci jednolitych studiów magisterskich (ze 111 jednostek),
- odpowiednio w uczelniach niepublicznych 33 836 osób to absolwenci studiów II stopnia (427 jednostek), 51 353 osoby to absolwenci studiów I stopnia (873 jednostki) a 3583 osoby to absolwenci jednolitych studiów magisterskich (31 jednostek).

Kierunki studiów o największym udziale samozatrudnionych absolwentów

Udział samozatrudnionych wśród absolwentów rocznika 2014 waha się od 0 do 63,3 proc., a przeciętnie wynosi 5,75 proc. (19 522 z 339 542) absolwentów spośród badanych kierunków.

Wśród absolwentów studiów I stopnia z uczelni publicznych 5053 wybrało samozatrudnienie (stanowili oni 3,77 proc. ogółu 134 153 absolwentów studiów I stopnia).

Na 1840 jednostek prowadzących studia I stopnia w uczelniach publicznych absolwenci 40 byli samozatrudnieni w 20 proc. lub więcej, ale z tych 40 jednostek (kierunków) aż 28 (70 proc.) to kierunki z zakresu nauk o zdrowiu – ratownictwo medyczne, położnictwo, pielęgniarstwo, elektrokardiologia (ciekawostką w kontekście nauk o zdrowiu jest 22,22 proc. samozatrudnionych absolwentów kierunku muzykoterapia Akademii Muzycznej w Łodzi). Tabela 1 zawiera szczegółowe dane dla dziesięciu kierunków o najwyższym udziale samozatrudnionych wśród omawianej grupy absolwentów.

Interesujące jest zestawienie absolwentów tej grupy według trybu kończonych studiów: największy udział samozatrudnionych jest wśród absolwentów, którzy kończyli studia „po terminie” (w ELA i POLON klasyfikowani są jako „stac./niestac.”). Zapewne związane jest to z podejmowaniem pracy przez studentów jeszcze podczas studiów: aktywność zawodowa powoduje zazwyczaj opóźnienie w finalizowaniu studiów. Potwierdzeniem takiego wniosku jest także wysoki udział absolwentów studiów niestacjonarnych: głównie z kierunków z zakresu nauk o zdrowiu (ponad 30 proc. w przypadku pielęgniarstwa z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego – POLON 28 229 czyli 33,33 proc. oraz POLON 33 995 czyli 30,12 proc. i położnictwa z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego – 33,33 proc.). Najwyższy udział samozatrudnionych wśród absolwentów studiów stacjonarnych jest o 10 punktów procentowych niższy niż w przypadku studiów niestacjonarnych (23,08 proc. – fizyka, UAM; 21,43 proc. – ratownictwo medyczne, UŚ; 21,05 proc. – reżyseria, PWSFTviT w Łodzi).

W liczbach bezwzględnych największą grupę samozatrudnionych stanowiło 32 absolwentów budownictwa Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej. Stanowili oni 7,14 proc. roczników, które rozpoczęły studia wcześniej niż w 2010 r. (taki wniosek wynika z tego, że chodzi o osoby, które uzyskały dyplom w roku 2014 po studiach formalnie siedmiosemystralnych, jakie oferuje Politechnika Wroclawska, ale „opóźnionych”, bo byli sklasyfikowani w systemie POLON jako „stac./niestac.”).

² Możliwe jest wielokrotne występowanie tego samego kierunku z danej uczelni na danym poziomie studiów, jeśli w danych POLON (i w konsekwencji w bazie ELA) absolwenci klasyfikowani byli przez uczelnię pod różnymi numerami POLON. W praktyce może to oznaczać na przykład absolwentów rocznika 2014, ale rozpoczynających studia w różnych latach. Ta sama uwaga dotyczy sytuacji, w której dane ELA nie pozwalają na sklasyfikowanie absolwentów ze względu na tryb studiów. W takich przypadkach w ELA (i w tabelach niniejszego tekstu) tryb studiów oznaczany jest jako „stac./niestac.”.

Tabela 1. Kierunki o najwyższym udziale samozatrudnionych absolwentów studiów I stopnia uczelni publicznych

Lp.	Uczelnia	Kierunek	Tryb studiów	proc. samozatr.	liczba samozatr.
1.	PWSZ w Pile	ratownictwo medyczne	stac./niestac.	44,44	12
2.	PWSZ w Kaliszu	ratownictwo medyczne	stac./niestac.	36,36	4
3.	PWSZ w Sanoku	ratownictwo medyczne	stac./niestac.	35,71	15
4.	Gdański Uniwersytet Medyczny	położnictwo	niestacjonarny	33,33	6
5.	Pomorski Uniwersytet Medyczny	pielęgniarstwo	niestacjonarny	33,33	4
6.	PWSZ w Suwałkach	ratownictwo medyczne	stac./niestac.	31,58	6
7.	Pomorski Uniwersytet Medyczny	pielęgniarstwo*	niestacjonarny	30,12	25
8.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika	pielęgniarstwo	niestacjonarny	28,57	4
9.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika	położnictwo	niestacjonarny	28,00	7
10.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	pielęgniarstwo	niestacjonarny	27,78	10

* Wielokrotne występowanie tego samego kierunku z danej uczelni oznacza, że w danych POLON absolwenci klasyfikowani byli pod różnymi numerami POLON.

Źródło: opracowanie własne.

Wśród absolwentów studiów II stopnia uczelni publicznych odsetek samozatrudnionych był znacząco większy i wynosił 6,26 proc. Samozatrudnienie wybrało 6443 ze 102 924 absolwentów. Także w tym przypadku nauki o zdrowiu są w czołówce kierunków studiów skłaniających do samozatrudnienia. Wskaźnik samozatrudnienia na poziomie co najmniej 20 procent odnotowało 141 spośród 2053 jednostek, ale aż 40 z nich (28,37 proc.) to kierunki z zakresu nauk o zdrowiu (ratownictwo medyczne, położnictwo, pielęgniarstwo). Samozatrudnieni absolwenci studiów II stopnia w 11,28 proc. studiowali kierunki związane z naukami o zdrowiu (727 absolwentów z 6443), a w 5,1 proc. kierunki artystyczne, architekturę, architekturę krajobrazu lub architekturę wnętrz. Tabela 2 zawiera szczegółowe dane dla kierunków o co najmniej 40 proc. udziale samozatrudnionych wśród omawianej grupy absolwentów.

W liczbach bezwzględnych największą grupą byli absolwenci finansów i rachunkowości z SGH (63 osoby), stanowiący 10,06 proc. absolwentów roczników, które rozpoczęły studia wcześniej niż w 2012 roku (tzn. studiowali dłużej niż cztery semestry). Także w tym przypadku można sądzić, że są to osoby, które podjęły pracę podczas studiów.

W przypadku jednolitych studiów magisterskich oferowanych przez uczelnie publiczne samozatrudnieni stanowią 6,34 proc. (868 na 13 693 absolwentów). Na 111 jednostek prowadzących jednolite studia magisterskie w uczelniach publicznych absolwenci tylko czterech byli samozatrudnieni w 20 lub więcej procentach. Były to kierunki: realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia (niestacjonarne) w PWSFTViT w Łodzi (36,84 proc.), weterynaria (stac./niestac.) w SGGW (23,95 proc.), konserwacja i restauracja dzieł sztuki (stacjonarne)

Tabela 2. Kierunki o najwyższym udziale samozatrudnionych absolwentów studiów II stopnia uczelni publicznych

Lp.	Uczelnia	Kierunek	Tryb studiów	proc. samozatr.	liczba samozatr.
1.	Gdański Uniwersytet Medyczny	dietetyka	stacjonarny	50,00	11
2.	Uniwersytet Warszawski	ochrona środowiska	stacjonarny	50,00	7
3.	Gdański Uniwersytet Medyczny	zdrowie publiczne	niestacjonarny	50,00	5
4.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika	kosmetologia	niestacjonarny	47,06	8
5.	Pomorski Uniwersytet Medyczny	fizjoterapia	niestacjonarny	45,28	24
6.	Pomorski Uniwersytet Medyczny	fizjoterapia	stacjonarny	45,00	27
7.	Politechnika Gdańska	inżynieria środowiska	niestacjonarny	41,94	13
8.	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu	elektrokardiologia	niestacjonarny	41,94	13
9.	Uniwersytet Zielonogórski	inżynieria środowiska	stac./niestac.	41,67	5
10.	ASP w Warszawie	sztuka mediów	stacjonarny	40,00	6
11.	ASP we Wrocławiu	architektura wnętrz	stac./niestac.	40,00	4

Źródło: opracowanie własne.

Analiza samozatrudnienia wśród absolwentów...

w ASP w Krakowie (21,05 proc.) oraz konserwacja i restauracja dzieł sztuki (stacjonarne) na UMK w Toruniu (20,96 proc.).

W liczbach bezwzględnych największa liczba samozatrudnionych charakteryzuje prawników, absolwentów studiów niestacjonarnych UW (94 osoby, stanowiące 13,58 proc. studentów niestacjonarnych tego kierunku). Należy odnotować, że 51,38 proc. samozatrudnionych absolwentów studiów jednolitych magisterskich to absolwenci kierunku prawo.

Inne wartości charakteryzują absolwentów uczelni niepublicznych. W przypadku studiów I stopnia samozatrudnienie wybrało (proporcjonalnie) dwukrotnie więcej absolwentów niż w przypadku uczelni publicznych: było to 7,93 proc. (4073 osoby spośród 51 353). Samozatrudnieni pochodzili z 747 kierunków spośród 873 prowadzonych przez uczelnie niepubliczne na I poziomie.

W liczbach bezwzględnych grupy powyżej 50 samozatrudnionych absolwentów charakteryzują Wyższą Szkołę Bankową we Wrocławiu (zarządzanie – 58 osób czyli 9,46 proc. absolwentów oraz turystyka i rekreacja – 51 osób, co stanowi 6,64 proc. populacji) oraz Wyższą Szkołę Zarządzania w Krakowie (zarządzanie – 51 osób, 16,29 proc.). Także w tym przypadku

absolwenci studiów niestacjonarnych znacząco częściej podejmowali samozatrudnienie niż absolwenci studiów stacjonarnych.

W przypadku studiów II stopnia w uczelniach niepublicznych samozatrudnienie podjęło 2745 (8,11 proc.) z 33 836 absolwentów.

Absolwenci dwudziestu kierunków, z których co najmniej 25 absolwentów podjęło samozatrudnienie, stanowią 27,87 proc. wszystkich samozatrudnionych w tej grupie. Należy odnotować, że znaczącą grupę stanowią absolwenci zarządzania (780 absolwentów, co stanowi 28,42 proc. samozatrudnionych absolwentów studiów II stopnia w uczelniach niepublicznych).

Absolwenci studiów jednolitych magisterskich w uczelniach niepublicznych nie są zbyt liczni (340 osób), ale stanowią istotną część tej grupy absolwentów (9,49 proc. z 3583). Jedynie trzy kierunki mogą się wykazać co najmniej 20 procentowym wskaźnikiem samozatrudnionych. Należą do nich: psychologia – 25 osób, czyli 21,74 proc. ogółu absolwentów – oraz 9 absolwentów prawa (20,45 proc.) z SWPS Uniwersytetu Humanistyczno-społecznego, i 4 osoby (20 proc.), które ukończyły prawo w Prywatnej Wyższej Szkole Nauk Społecznych, Komputerowych i Medycznych w Warszawie.

Tabela 3. Kierunki o najwyższym udziale samozatrudnionych absolwentów studiów I stopnia uczelni niepublicznych

Lp.	Uczelnia	Kierunek	Tryb studiów	proc. samozatr.	liczba samozatr.
1.	Wyższa Szkoła Zawodowa Ochrony Zdrowia w Łomży	ratownictwo medyczne	niestacjonarny	63,33	19
2.	Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych	informatyka	nieokreślono	44,44	8
3.	Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna	ratownictwo medyczne	stac./niestac.	39,13	9
4.	Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie	ratownictwo medyczne	niestacjonarny	36,36	4
5.	Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Lublinie	ratownictwo medyczne	niestacjonarny	33,33	8
6.	Wyższa Szkoła Zarządzania Środowiskiem w Tucholi	inżynieria środowiska	stac./niestac.	31,25	5
7.	Wyższa Szkoła Medyczna w Białymstoku	ratownictwo medyczne	niestacjonarny	31,25	5
8.	Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii w Poznaniu	inżynieria materiałowa	stacjonarny	30,77	8
9.	Wielkopolska Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Środzie Wielkopolskiej	informatyka	niestacjonarny	30,00	6
10.	Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa	informatyka	stac./niestac.	30,00	3
11.	Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych	informatyka	niestacjonarny	30,00	15
12.	Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej (Cieszyn)	zarządzanie i inżynieria produkcji	stac./niestac.	30,00	3

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Kierunki o najwyższym udziale samozatrudnionych absolwentów studiów II stopnia uczelni niepublicznych

Lp.	Uczelnia	Kierunek	Tryb studiów	proc. samozatr.	liczba samozatr.
1.	Wyższa Szkoła Fizjoterapii we Wrocławiu	fizjoterapia	niestacjonarny	46,67	7
2.	Warszawska Wyższa Szkoła Informatyki	informatyka	niestacjonarny	44,44	8
3.	Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Poznaniu	zarządzanie	niestacjonarny	40,00	4
4.	Wyższa Szkoła Medyczna w Białymstoku	kosmetologia	niestacjonarny	39,02	16
5.	Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu	kosmetologia	niestacjonarny	37,21	32
6.	Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie	architektura	niestacjonarny	32,08	17
7.	Collegium da Vinci w Poznaniu	kulturoznawstwo	nieokreślono	30,00	3
8.	Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa	turystyka i rekreacja	stac./niestac.	28,57	4
9.	Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych	informatyka	niestacjonarny	28,57	16
10.	Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa	zarządzanie	stac./niestac.	27,78	5
11.	Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi	filologia	niestacjonarny	27,27	3
12.	Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej	zarządzanie	niestacjonarny	27,12	16
13.	Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna	pielęgniarstwo	niestacjonarny	26,89	32
14.	Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu w Gdyni	zarządzanie	stac./niestac.	26,42	14
15.	Akademia Polonijna w Częstochowie	ekonomia	niestacjonarny	26,32	10

Źródło: opracowanie własne.

Wśród samozatrudnionych w tej grupie dominującą część stanowią absolwenci dwóch kierunków: psychologii (216 osób, 63,53 proc.) i prawa (115 osób, 33,82 proc.).

Kierunki studiów, których absolwenci nie podjęli samozatrudnienia

Zerowe samozatrudnienie dotyczy 1180 jednostek, których absolwentami było 36 632 osób. Dla wzbogacenia informacji o skali braku zainteresowania samozatrudnieniem trzeba dodać, że pięć lub mniej osób samozatrudnionych charakteryzuje 4286 jednostek (kierunków), które ukończyło 195 882 absolwentów, łącznie było wśród nich 7287 samozatrudnionych. 50 proc. samozatrudnionych pochodzi z 669 jednostek (12,5 proc. kierunków), co oznacza, że w większości przypadków kierunki nie kreują podstaw przedsiębiorczych, nie są też kierunkami o zwyczajowej praktyce podejmowania tej formy pracy.

W przypadku studiów jednolitych magisterskich w uczelniach publicznych zerowe samozatrudnienie wystąpiło w 19 ze 111 jednostek (17,1 proc.). Łączna

liczba absolwentów tych kierunków to 847 osób (6,1 proc. z populacji liczącej 13 693 osób), a 5 lub mniej procent samozatrudnionych dotyczy 55 jednostek (49,54 proc.) i grupy 6220 absolwentów (45,42 proc.). Oznacza to, że połowa absolwentów jednolitych studiów magisterskich w uczelniach publicznych studiowała na kierunkach niekreujących samozatrudnienia.

Nieco więcej, bo 21,04 proc. jednostek prowadzących studia II stopnia w uczelniach publicznych (432 jednostki z 2053), które miały 10942 absolwentów (10,63 proc. ogółu) nie miało żadnego samozatrudnionego w roczniku 2014. W przypadku 995 jednostek odsetek samozatrudnionych nie przekracza 5 procent i choć jednostki te stanowią 48,47 proc. wszystkich jednostek w tej kategorii, to liczba ich absolwentów stanowi ponad połowę populacji (53,22 proc., 54 778 osób). Tak więc studia II stopnia w uczelniach publicznych nie kreują samozatrudnienia w stopniu większym niż studia jednolite magisterskie. Najwięcej jednostek z zerowym samozatrudnieniem prowadzi filologię lub ochronę środowiska.

Jeszcze bardziej widać to w przypadku studiów I stopnia w uczelniach publicznych: 540 jednostek z 1840 (29,35 proc.), które miały 19 484 absolwentów (14,52 proc. z 134 153) nie wypromowało żadnego samozatrudnionego. Jednocześnie 1324 jednostki (71,96 proc.) miały 5 proc. lub mniej samozatrudnionych, choć studiowało w nich 76,25 proc. rocznika. W przypadku studiów I stopnia brak samozatrudnionych charakteryzuje: filologię (63), edukację artystyczną (24), matematykę (23).

W przypadku uczelni niepublicznych prowadzących studia jednolite magisterskie: 2 jednostki (6,45 proc. z 31) ze 112 absolwentami (3,13 proc. z 3583 absolwentów) nie miały żadnego samozatrudnionego, a 9 jednostek miało 5 procent lub mniej (29,03 proc.) i 830 (23,16 proc.) absolwentów. Jest to proporcjonalnie o połowę mniej niż w uczelniach publicznych.

Dla studiów II stopnia w uczelniach niepublicznych występuje zjawisko podobne, brak samozatrudnienia jest znacząco mniejszy niż w uczelniach publicznych i dotyczy 34 jednostek (10,54 proc. z 427) z 937 absolwentami (2,77 proc. z 33 836), oraz 132 (30,91 proc.) z 10 146 absolwentami (29,99 proc.) – dla 5 procent lub mniej samozatrudnionych. Także w tym przypadku brak samozatrudnionych charakteryzuje filologię i pedagogikę.

Nie inaczej jest w przypadku studiów I stopnia: 125 jednostek (14,32 proc. z 873) z 3119 (6,07 proc. z 51 353) absolwentami nie odnotowało samozatrudnienia, a 304 (34,82 proc.) z 16 042 (31,24 proc.) absolwentami dotyczy kierunków z 5 procentami lub mniej samozatrudnionych. Najczęściej brak samozatrudnionych dotyczył bezpieczeństwa narodowego i filologii.

Wnioski

Samozatrudnienie absolwentów rocznika 2014 (ściślej osób, które uzyskały dyplom w podanym roku) wynikające z raportów ELA wskazuje na to, że w większości przypadków dotyczy ono „zwykajowych praktyk w dziedzinie” związanej z kończonymi studiami (kierunki związane z naukami o zdrowiu oraz pra-

wo), naciskiem potencjalnych pracodawców (kierunki związane z naukami o zdrowiu) lub własną inicjatywą („nadarzeniem się odpowiedniej okazji”, co najczęściej dotyczy kierunku zarządzanie dla studiów II stopnia w uczelniach niepublicznych). Dostępne dane nie pozwalają niestety na wskazanie, czy samozatrudnieni absolwenci pracowali jeszcze przed uzyskaniem dyplomu, a więc czy samozatrudnienie było kontynuacją ich zaangażowania na rynku pracy, czy też pierwszym wyborem formy uczestnictwa w rynku pracy. Dalsze prace w analizowanym powyżej zakresie powinny także wskazać, czy samozatrudnienie jest uwzględniane w zakładanych efektach kształcenia, proponowanych kandydatom na studia w danych jednostkach. Interesujące będzie także prześledzenie dalszych losów tych osób w drugim roku po ukończeniu studiów, a także porównanie rocznika 2014 z kolejnym rocznikiem absolwentów, co będzie możliwe po opublikowaniu w systemie ELA kolejnych wyników monitoringu.

Bibliografia

Błażejowski, J. (2007). Jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym – perspektywy Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. W: *Jakość kształcenia w szkołach wyższych*. Wrocław: KRASP Komisja Akredytacyjna – Zespół Boloński.

Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych, www.absolwenci.nauka.gov.pl.

Rocki, M. (2013). Stan kształcenia statystyków w raportach Polskiej Komisji Akredytacyjnej. *Acta Universitatis Lodzianis Folia Oeconomica*, 280, 161–166.

Rocki, M. (2015). Jakość kształcenia ekonomistów w świetle prac PKA. W: *Ekonomia dla przyszłości. Odkrywać naturę i przyczyny zjawisk gospodarczych*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.

Rocki, M. (2017). *Ekonomiczne losy absolwentów kierunków z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu rocznika 2014*. Referat na konferencji „Ochrona zdrowia – aspekty ekonomiczne i prawne”. Kolegium Zarządzania i Finansów, SGH.

Rocki, M. (2017). Ocena dopasowania oferty dydaktycznej kierunków ekonomicznych do potrzeb rynku pracy na podstawie czasu poszukiwania pracy przez absolwentów. *Handel Wewnętrzny*, 4(369), 156–168.

The analysis of self-employment among the year 2014 graduates of Polish higher education institutions

Tracking the career paths of the university graduates may be a valuable source of information about higher education system. Especially when taking into consideration number of the graduates who have chosen self-employment. Such analysis may help to better adjust the didactic offer of HE institutions to the needs of labour market. Also identifying the studies with very low or even zero self-employment rates may lead to the appropriate curriculum improvements. The article presents the results of the analysis based on the data derived from the reports collected in the Polish Graduate Tracking System (ELA), operated by the Ministry of Science and Higher Education.

Autor jest pracownikiem SGH, pełnił w tej uczelni różne funkcje szczebla zarządczego, obecnie rektora. Od 2005 jest senatorem RP. Był przewodniczącym PKA i prezesem Zarządu Głównego AZS. Zainteresowania naukowe i związany z nimi dorobek obejmują zagadnienia związane z modelami ekonometrycznymi i ich efektywnością, problematyką jakości kształcenia w szkołach średnich i wyższych oraz zagadnienia z zakresu zarządzania w szkolnictwie wyższym.

Rocki, M. (2005). Polish Rankings: Some Mathematical Aspects. *Higher Education in Europe*, 30(2), 173–181.

Rocki, M. (2007). Model miękkiej jakości dla uczelni wyższych. W: S. Doroszewicz i A. Kobylińska (red. naukowa), *Jakość w badaniach i dydaktyce szkół wyższych* (s. 536–544). Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/8 z dnia 5 stycznia 2016 r. określające cechy techniczne modułu ad hoc na 2017 r. dotyczące samozatrudnienia.

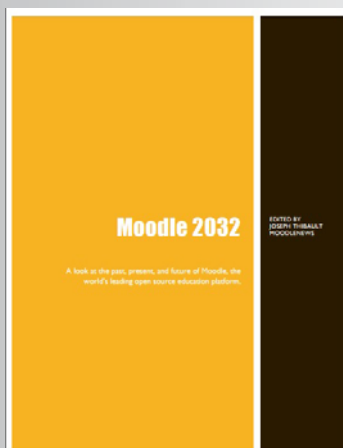
Wilkowski, A. (2009). Pomiar jakości kształcenia ekonomicznego – próba matematyzacji. W: M. Rocki (red.), *Jakość kształcenia ekonomicznego* (s. 35–44). VIII Kongres

Ekonomistów Polskich. Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.

Wnuk-Lipińska, E. i Wójcicka, M. (1995). Projekt recenzowania jakości kształcenia w polskich uczelniach. W: E. Wnuk-Lipińska, M. Wójcicka (red.), *Jakość w szkolnictwie wyższym. Przykład Polski* (s. 145–184). Warszawa: Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego, Uniwersytet Warszawski.

Wójcicka, M. (2001). Ewaluacja, ocena, pomiar. W: *Jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym* (s. 36–38). Warszawa: Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego, Uniwersytet Warszawski.

POLECAMY

Joseph Thibault (red.),
Moodle 2032: A look at the past, present, and future of Moodle, the world's leading open source education platform,
Moodlenews, LLC, 2017

Redaktorem publikacji jest Joseph Thibault, twórca i redaktor serwisu Moodlenews (<https://www.moodlenews.com>). Inspiracją do jej opracowania było 15 lat istnienia platformy Moodle, najbardziej popularnego środowiska typu open source wspomagającego nauczanie online. J. Thibault postanowił podjąć próbę określenia, w jakim kierunku powinna się rozwijać ta platforma w ciągu kolejnych 15 lat, czyli do roku 2032. W tym celu poprosił o wypowiedzi kilkunastu ekspertów: twórców nowych rozwiązań technicznych, administratorów platformy w ośrodkach akademickich, przedstawicieli biznesu oraz członków stowarzyszenia użytkowników Moodle i społeczności Moodle. Każdy z rozmówców odpowiadał na te same pytania, ale z perspektywy swojej roli i własnych potrzeb. Dzięki temu powstało ciekawe opracowanie ukazujące

jakie wyzwania stoją przed tymi, którzy angażują się w rozwijanie środowiska Moodle, a także jakie są potrzeby i oczekiwania jego użytkowników.

Książka została udostępniona w wersji elektronicznej na stronie:

https://www.moodlenews.com/wp-content/uploads/Moodle-2032-from-MoodleNews.com_.pdf

David James,
The empowered learner,
Loop

Autor stara się wykazać, w oparciu o analizę kilkunastu raportów i publikacji oraz własne doświadczenia, jak bardzo zmieniły się potrzeby w zakresie pozyskiwania wiedzy związanej z wykonywaną pracą zawodową i formułuje postulaty wobec osób odpowiedzialnych za projektowanie szkoleń firmowych.

Tytułowy „empowered learner” to osoba, która wie dokładnie, jakie są jej potrzeby szkoleniowe – uczy się wtedy, gdy potrzebuje określonej wiedzy, najchętniej nie opuszczając stanowiska pracy, i w taki sposób, aby móc natychmiast tę nową wiedzę wykorzystać. Przytoczone w publikacji wyniki badań pokazują znaczną przewagę różnych form samodzielnego poszukiwania wiedzy nad gotowymi kursami udostępnianymi przez pracodawców.

Opracowanie dostępne jest wyłącznie w wersji elektronicznej na portalu Elearning Industry: <https://elearningindustry.com/free-ebooks/the-empowered-learner>.

